

16.2.2024

VN/27452/2020

Lausunto julkisuuslain ajantasaistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoja julkisuuslain ajantasaistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä. Palta haluaa lausua asiasta. Palta edustaa noin 2000 yksityistä palvelualan yritystä ja yhteisöä muun muassa logistiikka-, informaatio- ja viestintä-, asiantuntijapalvelu-, hallinto- ja tukipalvelu- sekä viihde- ja virkistystoimialoilla.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki. Voimassa oleva viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999) kumottaisiin. Mietinnössä ehdotetaan julkisuuslain organisatorisen soveltamisalan laajentamista voimassa olevaan lakiin nähden siten, että lakia sovellettaisiin perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan. Lisäksi lakia sovellettaisiin ehdotuksen mukaan julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Palta korostaa, että lainsäädännön ja sen soveltamisalan tulee olla yritysten ja taloudellisen toiminnan näkökulmasta selkeä, eikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta.

Avoimessa kilpailussa olevien valtionyhtiöiden saattaminen julkisuuslain piiriin asettaisi nämä yhtiöt epäreiluun kilpailuasemaan. Kilpailuneutraliteetin näkökulmasta kotimaisille toimijoille ei voida asettaa julkisuuslain tuomia velvoitteita, mitä esimerkiksi ulkomaisella kilpailijalla ei olisi. Työryhmän mietinnössä ehdotetaankin oikein, että kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa ei sisällytettäisi mukaan julkisuuslain soveltamisalaan. Perusteluina on käytetty kilpailuneutraliteetin vaarantumista, hallinnollisen taakan aiheuttamien kustannusten kumuloitumista palveluiden hintoihin sekä mahdollisia haitallisia vaikutuksia yhtiöiden liiketoimintaan.

Valtio on linjannut omistajapolitiikkaa koskevassa periaatepäätöksessään (VNK/2020/48), että suuret kaupallisesti toimivat listaamattomat yhtiöt rinnastetaan pörssiyrityksiin. Periaatepäätöksessä myös linjataan, että kilpailuneutraliteettitavoitteen mukaisesti valtion omistamien yhtiöiden toimintaperiaatteiden, rahoitusrakenteen ja tuottotavoitteiden tulee olla vertailukelpoisia samalla toimialalla toimivien muiden yhtiöiden kanssa.

Ei ole helppoa täsmällisesti määrittää, miltä osin esimerkiksi valtionyhtiön toiminta on julkisen hallintotehtävän hoitamista. Julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle pitäisi aina rajata tilanteet, joissa julkisen hallintotehtävän hoitaminen on samalla kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Laaja julkisuusperiaatteen toteuttaminen voi myös olla ristiriidassa kilpailuoikeuden kanssa

16.2.2024

avatessaan kilpailijoille pääsyn toistensa tietoihin tavalla, joka vääristäisi kilpailua. Julkisuuslakia ei tulekaan ulottaa elinkeinotoimintaan ehdotetulla tavalla.

Jos yhtiöllä on sekä markkinaehtoista toimintaa että muuta toimintaa, voi olla vaikea erottaa, mitkä yhtiön asiakirjoista liittyvät markkinaehtoiseen toimintaan ja mitkä muuhun toimintaan. Useassa yhtiössä samat asiakirjat voivat liittyä molempiin, jolloin ehdotetun sääntelyn käytännön noudattaminen voi olla vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Käytännössä sääntelyn ulottaminen tällaisiin yhtiöihin voisi johtaa siihen, että yhtiön markkinaehtoiseen toimintaan liittyvät asiakirjat tulisivat myös julkisuuslain piiriin, mikä olisi vastoin julkisuuslain tarkoitusta ja kilpailuneutraliteettia.

Lopuksi Palta haluaa vielä kiinnittää huomiota julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen mahdollisiin vaikutuksiin organisaatioihin, jotka hoitava esimerkiksi rahoitus- ja yrityskehitystehtäviä. Tällaiset organisaatiot keräävät paljon tietoa rahoitusasiakkaistaan ja ne käsittelevät myös asiakasyritysten liikesalaisuuksia. Jos julkisuuslakia laajennettaisiin työryhmän ehdotuksen mukaisesti, jouduttaisiin alusta alkaen miettimään mikä olisi liikesalaisuutta ja mikä ei. Pahimmillaan tälle saataisiin varmuus vasta hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen, mikä muodostaisi riskin myös erilaisille vahingonkorvausvaateille. Joka tapauksessa hallinnollinen työ lisääntyisi ja asiakkaiden epävarmuus toimittamiensa tietojensa mahdollisesta julkisuudesta tai ei-julkisuudesta kasvaisi.

Muut mietinnön ehdotukset

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

-

Muut huomiot

-

Kunnioitavasti

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta ry

Jari Konttinen
Johtava asiantuntija, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta ry